

Aan: Vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer

Van: TKI Nieuw Gas / Topsector Energie (Jörg Gigler, Ulco Vermeulen)

Betreft: Position paper n.a.v. Routekaart Groen Gas

Datum: 6 mei 2020

Op 14 april jl. heeft de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat gevraagd om een position paper op te stellen n.a.v. de behandeling van de Routekaart Groen Gas. Met deze notitie voldoen we graag aan uw verzoek. Het TKI Nieuw Gas, een van de Topconsortia voor Kennis en Innovatie van de Topsector Energie, richt zich sinds 2012 op het initiëren en faciliteren van innovaties op het gebied van de duurzame gassen. Vanwege onze focus op innovatie staat dit thema in onze position paper centraal. Voor aandachtspunten die het hele spectrum van groen gas behandelen, verwijzen we naar het position paper dat onder regie van Groen Gas Nederland tot stand is gekomen.

De ambitie uit het klimaatakkoord om in 2030 2 BCM (2 miljard m³) groen gas te produceren vergt een grote inspanning. De routekaart erkent het belang van groen gas, evenals het feit dat innovatie nodig is om deze ambitie te realiseren. Dat geldt op vele terreinen, zoals de (door)ontwikkeling van technologie, kostenreductie, efficiëntieverhoging, inzet van meer grondstoffen en steeds hoogwaardiger inzet van biomassa, en het beschikbaar maken van nieuwe locaties. Ook maatschappelijke arrangementen die de impact van groen gas kunnen reduceren, horen in dit rijtje thuis. De routekaart bevat geen specificatie van de benodigde innovaties, daarvoor wordt naar het TKI Nieuw Gas verwezen. Daarom schetsen we in deze notitie de contouren van een innovatieagenda die noodzakelijk is voor realisatie van de 2 BCM-ambitie.

Voor het behalen van de ambitie om de productie van groen gas op te schalen van ca. 144 miljoen m³ in 2020 naar 2 BCM groen gas in 2030 speelt innovatie een sleutelrol; nog niet alle innovaties zijn zo ver ontwikkeld en/of geïmplementeerd dat de benodigde opschaling mogelijk is en de kostprijs van groen gas kan dalen. De groen gas sector, waarin ruim 100 bedrijven en organisaties in Nederland actief zijn, is nu nog relatief beperkt qua financiële omvang met een indicatieve omzet van ca. € 130 miljoen in 2019, daarboven nog ca. € 50 miljoen in het buitenland. De sector heeft echter de potentie om bij de ambitie van 2 BCM uit te groeien tot een relevante economische pijler met een geschatte omzet van € 1,6 miljard per jaar in 2030 (€ 1,8 miljard per jaar incl. verwachte buitenlandse omzet).

Voor de innovatieagenda groen gas zijn drie programmatische sporen van belang:

1. Op de korte termijn, in de periode 2020-2023, ondersteunen van opschaalbare en repeteerbare conversietechnologieën (met name superkritisch en thermisch vergassen) die tegen demonstratie en marktintroductie aan zitten en die de potentie hebben om een breed scala aan beschikbare, met name laagwaardige, biomassastromen op grotere schaal om te zetten in groen gas. De nadruk zou op technieken moeten liggen die zich nu in TRL6/7¹ bevinden en die nog een beperkte ondersteuning nodig hebben om tot demonstratie en implementatie (TRL9) te komen.

¹ TRL staat voor Technology Readiness Level, een indicator voor de ontwikkelstand van de technologie.

Dit zijn de zogenaamde 'must-win'-battles waarmee per locatie en installatie grotere hoeveelheden groen gas kunnen worden geproduceerd.

2. Op de korte termijn, in de periode 2020-2025, finetunen van (bijna) uitontwikkelde technologie (vergisten) zodat efficiency, kosten, diversiteit aan biomassa-input en productie van groen gas continu verbeterd worden. Hiermee kunnen grotere volumes groen gas worden gerealiseerd die voortbouwen op de huidige ontwikkelingen op het terrein van vergisting.
3. Op de langere termijn, in de periode 2020-2030, inzetten op innovaties die maximaal inspelen op de transitie naar een circulaire economie, zoals bioraffinage en productie en toepassing van nieuwe biomassastromen (zoals zeewieren). Deze opties leiden naar verwachting pas later in deze periode tot resultaat, maar het is noodzakelijk om er nu mee te beginnen.

Voor deze innovatieagenda bedraagt het indicatieve, benodigde budget voor de komende jaren (2020-2023) gemiddeld € 20 miljoen per jaar en in de periode 2024-2030 € 10 miljoen. In de basis is het huidige instrumentarium (Hernieuwbare Energieregeling HER en de Demonstratieregeling Energie-innovatie DEI+) geschikt en qua omvang groot genoeg om deze innovaties te ondersteunen. Echter, het is noodzakelijk om deze regelingen (met name HER en DEI+) toegankelijker te maken voor ondernemers zodat ze succesvoller op groen gas kunnen worden toegepast. Regelingen moeten zodanig worden ingericht dat ze geschikter zijn voor nieuwe vormen van verwerking, cascadering en nieuwe biomassastromen, en sneller kunnen inspelen op ontwikkelingen in innovatie en in de markt. Ook is synchronisatie tussen deze instrumenten en de SDE++ noodzakelijk zodat er een snellere doorloop is van innovaties naar marktintroductie. De huidige procedures en tijdlijnen zijn te lang waardoor projecten te traag of zelfs niet van de grond komen en innovaties niet of slechts beperkt aan de ambities kunnen bijdragen.

Voor versnelde marktintroductie van opschaalbare en repeteerbare technologie is er behoefte aan additioneel budget van orde grootte € 30-50 miljoen die onder nader vast te stellen, specifieke voorwaarden beschikbaar kan worden gesteld, bijvoorbeeld als lening of garantstelling. Voor innovaties voor de langere termijn (in het kader van de circulaire economie) is het beeld over de beschikbaarheid van het instrumentarium veel diffuser. Ook hier is nadere verkenning met RVO en departementen (EZK, LNV, I&W) noodzakelijk om een beter beeld te krijgen van de (toekomstige) beschikbaarheid en de mogelijkheden om additionele middelen beschikbaar te stellen en daarmee nu een impuls te geven aan de opties voor de toekomst.

We hebben er vertrouwen in dat het met deze stevige innovatie-impuls, gekoppeld aan synchronisatie van de SDE++ voor projecten, realisatie van de 2 BCM-ambitie in zicht komt. Voor vragen of een nadere toelichting zijn wij graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Jörg Gigler, directeur TKI Nieuw Gas

Ulco Vermeulen, voorzitter Bestuur TKI Nieuw Gas